

Vihreän siirtymän rahaston perustaminen ja rahaston säännöt

Kaupunginhallitus 05.06.2023 § 192

Valmistelu- ja lisätiedot

kaupunginjohtaja Jukka-Pekka Ujula, jukka-pekka.ujula@porvoo.fi

apulaiskaupunginjohtaja Fredrick von Schoultz, fvs@porvoo.fi

rahoitusjohtaja Henrik Rainio, henrik.rainio@porvoo.fi

kestävän kehityksen asiantuntija Sanna Päivärinta,

sanna.paivarinta@porvoo.fi

Kestävä kasvu on Unelmien Porvoo -kaupunkistrategian keskeinen päämäärä kuluvalle valtuustokaudella. Lähtökohdat kaupungin kasvulle ja kehittämiselle ovat hyvät, ja Porvoo nousee usealla mittarilla korkealle suurten- ja keskisuurten kaupunkien välisessä vertailussa. Porvoossa on lähellä laadukkaat ja kattavat palvelut sekä monipuolinen luontoympäristö, ja samaan aikaan hyvä kilpailukyky ja elinvoima. Kaupungin elinvoima ja sen kehitys rakentuu keskeisesti kasvavien ja kilpailuetuaan vahvistavien yritysten varaan.

Niin kaupungin kuin yritystenkin toimintaympäristö on historiallisessa murroksessa. Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen, väestön ikääntyminen, kaupungistuminen ja monet muut globaalit muutokset haastavat Porvoon asukkaita ja elinkeinoelämää entistä vahvemmin. Käynnissä oleva murros on erityisesti elinkeinoelämälle kriittinen, sillä niin kutsuttu vihreä siirtymä tulee olemaan elinehto monenlaiselle yritystoiminnalle jo lähitulevaisuudessa. Vihreällä siirtymällä tarkoitetaan nykyisen talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan rakentamista siirtymällä kohti maapallon kantokyvyn rajoissa toimivaa kestävästä taloudesta ja kasvusta. Tämä pitää sisällään niin vähähiiliset kuin kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistävät ratkaisut. Kaupunkistrategia ja sen keskeisin tavoite, kestävä kasvu, kulkee siis käsi kädessä vihreän siirtymän kanssa.

Pääkaupunkimaakuntana Uusimaa kilpailee muiden Itämeren alueen metropolien kanssa ja osana Uudenmaan aluetta Porvoolla on merkittävä rooli niin maakunnan kuin myös kansallisen menestyksen edistämiseksi tekemisessä. On selvää, että Porvoon ja sen yritysten kilpailukykyä tulee pitää huolta osana laajaa kokonaisuutta.

Käynnissä olevassa elinkeinoelämän murroksessa pääosassa ovat yritykset, mutta kaupunki voi omalla toiminnallaan tukea tätä murrosta mahdollistaen alueen elinkeinoelämälle uusia mahdollisuuksia kannattavalle kasvulle ja työpaikkojen syntymiselle jatkossakin. Myös kotitalouksien kuluttamisen ilmasto- ja ympäristövaikutukset ovat pitkälti kiinni siitä, minkälaisia tuotteita ja palveluita on saatavilla. Kotitaloudet tarvitsevatkin paitsi julkisen sektorin myös yritykset ja niiden kestävätkin ratkaisut tuekseen kestävästä ja oikeudenmukaisesta arjen rakentamisesta.

EU on tukenut unionin talousalueen siirtymää kohti vähähiilisyttä vuosikymmeniä. Puolitoista vuotta sitten EU:n komissio julkaisi mittavan ja kunnianhimoisen kehitysohjelman nimeltään EU Green Deal. Tarkoitus on kohdentaa jopa 1 000 miljardia euroa julkista EU-rahoitusta vihreän siirtymän edistämiseksi. Suomen vihreän kasvun ohjelman rahoitushaut ovat avautumassa aivan lähikuukausina. Rahoitusta myöntävät mm. Business Finland, ELY-keskukset ja ministeriöt. Rahoituksesta noin puolet on lainaa ja puolet vastikkeetonta tukea. Vihreän siirtymän rahoitusmuotoja on muitakin (liitteenä), mutta yhteistä näille eri rahoitusinstrumenteille on kuitenkin vaatimus omarahoitusosuudesta.

Vihreä siirtymä avaa elinkeinoelämälle uusia mahdollisuuksia. Vihreässä siirtymässä myös kaupunki haluaa varmistaa oman kyvykkyytensä tukea alueen elinkeinoelämän kehitystä pitkäjänteisesti riippumatta suhdanteista, turvata kaupungin oman kilpailukyvyn tavoitteita sekä osaltaan varmistaa, että porvoolaiset pienet ja keskisuuret yritykset pystyvät hyödyntämään vihreän siirtymän mukanaan tuomia mahdollisuuksia ja säilyttämään kilpailuetunsa elinkeinoelämässä. Vihreä siirtymä kuitenkin edellyttää niin kaupungilta kuin yrityksiltäkin mittavia toimia jo lähitulevaisuudessa.

Kaupungin ylijäämästä esitetään siirrettäväksi osana vuoden 2022 tilinpäätöksen käsittelyä 10 miljoonaa euroa perustettavaan uuteen Vihreän siirtymän rahastoon. Rahaston toimintakaudeksi ehdotetaan aikajännettä 2023–2035 perustuen kansalliseen hiilineutraalisuuden tavoitevuoteen. Tällä kaupunki haluaa varmistaa, että myös kaupunkistrategiassa asetetut kaupungin omat ilmasto- ja ympäristötavoitteet toteutuvat. Rahaston pääoma on tarkoitus kokonaisuudessaan sitoa määräaikaan mennessä. Mikäli rahaa on sitomatta 31.12.2035, palautuu jäljellä oleva raha kaupungin käyttötalouteen tai asia edellyttää uutta valtuuston päätöstä.

Vihreän siirtymän rahastolle on tarkoituksenmukaista hyväksyä kirjalliset säännöt (liitteenä). Rahaston tarkoituksena on varmistaa, että Porvoon kaupungilla on riittävät edellytykset käynnistää ja osallistua elinkeinoja ja niiden toimintamahdollisuuksia kehittäviin hankkeisiin, jotka vauhdittavat kaupungissa toimivien yritysten vihreää siirtymää ja luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Rahaston sijoitusstrategia ei salli suoria yritystukia vaan sen tavoitteena on mahdollistaa uusien investointien toteutuminen Porvoossa, maksimoida yksityisen rahoituksen toteutuminen kehitysprojekteissa, toimia omarahoituksen kehitysprojekteissa, osallistua mahdollisten yhteisyritysten rahoittamiseen, houkutellessa osaavaa työvoimaa ja tuottaa hyvinvointia sekä käynnistää toimintaa, joka houkuttelee Porvooseen lisäinvestointeja. Rahastovaroilla rahoitettavia hankkeita on tarkoituksenmukaista suunnata lähinnä pk-yrityksiin, sillä isot yritykset vievät omia kehityshankkeitaan eteenpäin pääasiallisesti omin voimin ja omia rahoituskanaviaan hyödyntäen.

Vaikuttavuuden maksimoiseksi rahaston varoja käytetään myös yhdessä muiden rahoitusinstrumenttien kanssa, jolloin tarkoitukseen

käytettävä rahamäärä tulee monikertaistumaan. Valmistelun aikana kaupunki on keskustellut mm. Business Finlandin, Ilmastorahaston, Uudenmaan liiton ja Sitran kanssa rahaston tavoitteista, tarpeesta käyttöperiaatteista. Ajatus rahastosta on saanut hyvän vastaanoton ja yhteistyön mahdollisuudet edellä mainittujen tahojen kanssa ovat olemassa vihreän siirtymän hankkeiden rahoittamiseksi. Hankkeiden arvioinnissa painoarvoa saa paitsi yrityksen omaan toimintaan kohdistuvat päästövähennykset myös erityisesti hiilikädenjälki eli se, kuinka paljon yritysten tarjoamat tuotteet ja palvelut luovat mahdollisuuksia muille pienentää omaa ilmastovaikutustaan.

Rahaston toimintaan vaikuttaa rahaston omien sääntöjen lisäksi muun muassa EU:n valtiontukisääntely sekä hankintalainsäädäntö, jotka osaltaan määrittelevät minkälaisiin rahoitushankkeisiin rahasto voi osallistua.

Tarkoitus on, mikäli valtuusto päättää tilinpäätöksessä osoittaa määrärahan rahaston perustamiseen, hyväksyä rahastolle säännöt. Sääntöjen perusmalli on vastaavan kaltainen kuin muissakin valtuuston päättämässä rahastoissa, kuten maanhankintarahastossa ja raidekehitysrahastossa. Rahaston käyttöä hallinnoi elinvoiman toimiala ja päätökset rahaston varojen käytöstä tekee elinvoimalautakunta erillisen valmistelun ja ohjauksen perusteella. Tarkoitus on, mikäli rahasto perustetaan, aloittaa tarkempien hallinnollisten, markkinoinnillisten sekä eri yhteistyötahojen yhteistoimintaan liittyvien menettelyjen suunnittelu ja tuoda rahaston hallinnointimenettelyihin liittyvät yksityiskohtaiset periaatteet lautakunnan päätettäväksi. Tässä yhteydessä päätetään myös rahoitettavien hankkeiden mahdolliseen ulkopuoliseen arviointiin liittyvät menettelyt ja raportointi. Rahaston sijoitettavat määrärahat sijoitetaan kaupungin normaaleja sijoitustoiminnan periaatteita ja menettelyjä noudattaen ja niistä raportoidaan valtuustolle tilinpäätösten yhteydessä.

Liitteet

- Vihreän siirtymän rahoitusinstrumentit
- Vihreän siirtymän rahaston säännöt, luonnos

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, edellyttäen että valtuusto on tilinpäätöksessä osoittanut asiaan määrärahan, Vihreän siirtymän rahaston perustamista ja liitteen mukaista rahaston sääntöjen hyväksymistä.

Päätös tarkastetaan heti.

Jäsen Servin esitti, että kaupunginjohtajan esitys hylätään.

Koska jäsen Servinin esitystä ei kannatettu, se raukesi.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti esittää kaupunginvaltuustolle, edellyttäen että valtuusto on tilinpäätöksessä osoittanut asiaan määrärahan, Vihreän siirtymän rahaston perustamista ja liitteen

mukaista rahaston sääntöjen hyväksymistä.

Kevin Servin jätti pöytäkirjamerkinnän asiassa.

Päätös tarkastettiin heti.

Kaupunginvaltuusto 14.06.2023 § 54

Liitteet

- Vihreän siirtymän rahoitusinstrumentit
- Vihreän siirtymän rahaston säännöt, luonnos

Jäsen Lankia esitti jäsen Kanervalan kannattamana, että 3 § ensimmäisen kappaleen loppuun lisätään: 1. Ilmastonmuutoksen hillintä 2. ilmastonmuutokseen sopeutuminen 3. Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu 4. Siirtyminen kiertotalouteen 5. Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä 6. Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen, Vihreän siirtymän ytimessä on se, että silloin kun esimerkiksi päästöjä vähennetään, ei samalla aiheuteta haittaa toisille ympäristötavoitteille (Do no significant harm (DNSH) -periaate).

Jäsen Lankia esitti jäsen Kanervalan kannattaman, että 3 § pykälän loppuun lisätään: Rahaston varoja voidaan käyttää enintään 25% rahoitettavien hankkeiden kokonaiskustannuksista.

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti äänestyksen jälkeen 37 äänellä 11 vastaan, 1 tyhjä, 2 poissa, hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen.

Kaupunginvaltuusto päätti äänestyksen jälkeen 42 äänellä 7 vastaan, 2 poissa, hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen.

Kaupunginvaltuusto päätti äänestysten jälkeen Vihreän siirtymän rahaston perustamista ja liitteen mukaista rahaston sääntöjen hyväksymistä.

Elinvoimalautakunta 05.12.2023 § 85
1604/02.05.02/2023

Valmistelu- ja lisätiedot

Elinkeinopäällikkö Elina Duréault, elina.dureault@porvoo.fi
Apulaiskaupunginjohtaja Fredrick von Schoultz fvs@porvoo.fi
Kestävän kehityksen asiantuntija Sanna Päivärinta
sanna.paivarinta@porvoo.fi
Controller Elina Häkkinen elina.hakkinen@porvoo.fi
Rahoitusjohtaja henrik.rainio henrik.rainio@porvoo.fi

Porvoon Kaupunginvaltuusto päätti Vihreän siirtymän rahaston perustamisesta ja säännöistä 14.06.2023. Rahastoon siirrettiin vuoden 2022 tuloksesta alkupääomaksi 10 miljoona euroa.

Rahasto keskittyy kestäviin hankkeisiin, yrityksiin ja aloihin. Rahastolla halutaan vauhdittaa porvoolaisen yrityskehityksen vihreää siirtymää sekä kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman toimenpiteiden toteuttamista. Vihreän siirtymän tekoja voivat olla esimerkiksi uusiutuva energia, energiatehokkuus, kierrätys, vesiensuojelu ja vihreä teknologia. Rahastosta ei jaeta suoria yritystukia, vaan rahaston avulla mahdollistetaan esim. vihreää siirtymää varten tarvittavien selvitysten ja työsuunnitelmien tekemistä tai muun vihreää siirtymistä tukevan osaamisen lisäämistä. Rahoitusta voivat hakea myös yritykset, joiden toiminta tulee rahoituksen saannin myötä sijoittumaan Porvooseen.

Kaupungille palkataan vuoden 2024 alusta Elinkeinojen kehittäjä, joka koordinoi sekä Vihreän siirtymän rahastohakua että luotsaa Business Porvoo-toimintamallia yhteistyössä muiden tarvittavien resurssien kanssa. Elinkeinojen kehittäjän palkka rahoitetaan Vihreän siirtymän rahaston varoista.

Vihreän siirtymän rahaston rahoitusta voivat hakea sekä yksittäiset yritykset että esim. ryhmät yrityksiä, ja yritysryhmissä voidaan ajatella olevan mukana myös esim. oppilaitoksia. Kehittämisyhtiö Posintralla tulee olemaan oma roolinsa yritysryhmien kokoamisessa kaupungin elinkeinojen kehittäjän tukena. Tavoitteena on täydentää myös osaltaan sekä EU-rahoitusta että muista kansallisista rahoituslähteistä saatavaa rahoitusta.

Rahastosta rahoitettavista hankkeista päättää Elinvoimalautakunta.

Rahaston tietynlaiseksi ohjausryhmäksi perustetaan nk. Advisory Board, joka koostuu n. 2-3 kestävän kehityksen ja yritystoiminnan osaajasta. Kun Elinkeinojen kehittäjä on aloittanut työnsä, luodaan businessporvoo.fi -sivuille hakulomake, jonka kautta rahaston tukea voidaan hakea. Hakulomakkeen kautta tulevat hankkeet esitellään Advisory Boardille, joka arvioi niiden vaikuttavuutta, ja lausuu näkemyksensä. Advisory Boardin arvioimat hankkeet viedään Elinvoimalautakuntaan, joka myöntää tai evää rahoituksen. Kevät 2024 toimii pilottina, ja hakumenettelyä voidaan muokata Elinvoimalautakunnan päätöksellä esim. syksyllä 2024.

Pilottikevään hakukriteerit ovat alla olevat:

1. Rahoituksella voidaan, ja on myös tavoiteltavaa, täydentää EU-rahoitusta ja muista kansallisista rahoituslähteistä.
2. Rahoitusta saava taho voi olla yksittäinen yritys tai yritysryhmä, jota esim. Posintra koordinoi.
3. Rahasto keskittyy yritysten hankkeisiin, mutta myös yhdistysten hankkeet sekä kaupungin omat hankkeet voivat mahdollisesti saada

rahoitusta, mikäli hankkeet ovat muilta osin toimintaperiaatteiden mukaisia.

4. Yrityksiä ja yhdistyksiä koskevat rajaukset:

a. PK-yritys tai yhdistys (Oy, Ky, Ay, Tmi tai ry).

b. Vakavaraisuus (Advisory Board tekee arvioinnin vakavaraisuudesta, tuloslaskelma plusmerkkinen kahdelta viimeiseltä vuodelta, tai jos alle kolme vuotta vanha yritys, tulee tuottavuudessa näkyä parannusta toiminta-ajalta).

5. Rahoitusta myönnetään Porvoossa tapahtuvaan toimintaan, hankkeen toimenpiteiden tulee kohdistua Porvoon alueelle, vaikka hakevan yrityksen / tahon kotipaikka olisi muu.

6. Rahoitettavat toimenpiteet voivat esimerkiksi olla kehittämishankkeiden rahoittamista, tutkimusten ja selvitysten hankkimista, sekä kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman tai vastaavan toimenpiteiden toteuttamista.

7. Rahoitus voidaan kohdistaa esim. palkka-, koulutus-, tai innovaatiokuluihin, ei kuitenkaan esim. tilainvestointeihin, koneinvestointeihin tms. Rahoitus ei voi olla suoraa yritystukea.

8. Rahoitusta ei voida myöntää olemassa olevan toiminnan/ratkaisun jatkamiseen.

9. Rahoitettavien hankkeiden koko olisi pääsääntöisesti n. 10.000-200.000 €, mutta poikkeustapauksissa voi olla enemmän, mikäli hankkeella on nähtävissä merkittävää yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

10. Hankkeissa osallisilla vihreää siirtymää tekevillä tahoilla tulee olla hankkeissa omarahoitusosuutta.

11. Rahoitettavien hankkeiden tulee alkaa myöhäisintään 1 v kuluessa päätöksestä ja toteutua 3 v kuluessa.

12. Rahoitusta saaneilla toimijoilla on velvollisuus raportoida rahojen käytöstä ja hankkeen toimien vaikuttavuudesta rahaston käyttötarkoituksen mukaisesti.

Liite:

Vihreän siirtymän rahasto, kuva

Apulaiskaupunginjohtaja
Elinvoimalautakunta hyväksyy Vihreän siirtymän rahaston hakukriteerit ja yllä esitetyn toimintamallin. Toimintamallia muokataan tarpeen mukaan syksyllä 2024 pilottihausta saadun kokemuksen pohjalta.

Päätös

Elinvoimalautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Vihreän siirtymän rahaston hakukriteerit ja yllä esitetyn toimintamallin. Toimintamallia muokataan tarpeen mukaan syksyllä 2024 pilottihausta saadun kokemuksen pohjalta.